

MODALITĂȚI DE REALIZARE A EDUCAȚIEI ECOLOGICE LA ȘCOLARUL MIC

Natura, atât de bogată și nemărginită, a constituit un izvor nesecat, material și spiritual, pentru viața omului. Pentru români, natura constituie locul unde și-au alinat durerile în vremuri de restriște, și-au oțelit puterile pentru lupta împotriva dușmanilor, și-au zămislit proverbele, legendele, cântecele și poeziile, și-au urzit viitorul, și-au îngropat strămoșii.

În decursul timpului, pe măsura dezvoltării științei și tehnicii, omul a căpătat posibilitatea de a transforma din ce în ce mai mult mediul înconjurător, dar a făcut-o adesea în defavoarea condițiilor normale de dezvoltare a vieții. „*Omul de azi nu a vrut să cauzeze naturii neajunsuri și nici nu a vrut s-o distrugă. Dar la acest rezultat s-a ajuns fiindcă graba de a produce anumite produse l-a împiedicat să gândească în perspectivă și s-a bucurat numai de rezultatul pozitiv al producției de bunuri cerute de numărul tot mai crescut al oamenilor.*” (Pora, E., „*Profesorul de biologie, cercetător și apărător permanent al mediului înconjurător*”)

Se discută tot mai mult despre protejarea mediului înconjurător, se întreprind tot mai multe acțiuni de protecție a apei, solului, pădurilor. Dacă se dorește ca întreaga populație să înțeleagă mai bine mediul înconjurător și problemele legate de protecția sa, rezultatele cele mai bune se vor obține prin educarea ecologică de la o vârstă fragedă. Dacă elevului i se vor transmite anumite cunoștințe despre mediu, acestuia i se vor forma priceperi, deprinderi, cât și o sensibilitate față de natură, față de frumusețea acesteia.

În domeniul educației ecologice, în activitatea la clasă, am urmărit obiective ca:

- Cunoașterea de către elevi a ființelor și fenomenelor din lumea înconjurătoare, caracteristicile acestora; favorizarea însușirii unor cunoștințe ecologice prin activități cu caracter experimental și demonstrativ;
- Educarea capacității de a ocroti, proteja și respecta natura;
- Cunoașterea frumuseții mediului înconjurător local, prin organizarea de excursii și drumeții;
- Respectarea regulilor de comportare în natură, în vederea protejării acesteia.

Cunoașterea și investigarea mediului apropiat în vederea dezvoltării dragostei pentru mediul înconjurător a fost unul din obiectivele urmărite în activitatea la clasă, ori de câte ori acest lucru a fost posibil, indiferent de obiectul de învățământ.

Bazându-mă pe textele din manualul de Limba și literatura română, am valorificat fiecare conținut care-mi dădea posibilitatea să formez copiilor reprezentări despre lumea înconjurătoare. Prin observări, povestiri, lecturi după imagini, convorbiri, am reușit să stârnesc la copii dorința de a căuta pentru a descoperi, dorința de a întreba pentru a primi răspunsuri.

În cadrul orelor de Arte vizuale și abilități practice, încă din clasa pregătitoare, copiii au fost puși în situația de a contribui la înfrumusețarea clasei prin plantarea diferitor plante ornamentale în ghivece, schimbarea pământului în ghivece, prilej cu care au primit răspunsuri la întrebările pe care și le puneau „De ce au nevoie plantele ca să crească?”, „Cum trebuie să fie pământul pe care îl punem în ghivece?” Această activitate de îngrijire a plantelor ornamentale de apartament, o făceam după o drumeție în pădure, care avea unul din obiective, alegerea pământului pentru flori. Elevii puteau observa care este cel mai bun pământ pentru flori, de unde trebuie să-l ia, ce calități trebuie să aibă – calități pe care le descopereau prin observare, pipăire, mirosire.

Am căutat să folosesc o gamă largă de mijloace și procedee didactice pentru a le forma elevilor reprezentări precise privind diferite ecosisteme și pentru a sesiza transformările intervenite în viața plantelor și a animalelor.

Profitând de faptul că mediul înconjurător local este darnic în ceea ce privește diversitatea și frumusețea sa, am organizat cu elevii mei numeroase excursii și drumeții care au avut ca scop cunoașterea frumuseții mediului apropiat și explorarea diversității florei și faunei locale. Copiii au venit în contact direct cu ecosisteme din pădurile de foioase, de conifere, cu cele din zonele de baltă, precum și cu ecosisteme artificiale.

În timpul desfășurării acestor tipuri de activități, copiii au observat în mod direct natura (primul pas de contact nemijlocit cu elementele mediului), au perceput unele aspecte din mediul înconjurător și s-au bucurat de plăcerea de a privi cerul, plăcerea de a respira aerul proaspăt al pădurii. Important în această perioadă este discutarea cu copiii despre aspectele legate de importanța și beneficiile unui mediu curat, sănătos.

Dorind să formez elevilor mei o gândire și un comportament ecologic, am desfășurat cu aceștia activități la care au participat cu plăcere. Excursiile și drumețiile organizate cu elevii clasei, au avut ca scop, pe lângă recreere, cunoașterea și observarea arborilor, precum și a vegetației mărunte din pădurile din vecinătatea orașului Șimleu Silvaniei: *Măgura Șimleului, Corlate, Brădet, Oman, Bic*. Totodată copiii au avut prilejul să observe și neajunsurile, rănille provocate de om pădurii și au încercat să le remedieze și să facă să fie cât mai mici cu putință.

Educația ecologică a școlărilor se realizează mai ales la nivel afectiv, îndeosebi prin accentuarea aspectelor ce țin de legăturile emoționale, cunoașterea elementelor mediului fiind necesară să se înceapă de la cea mai fragedă vârstă. Copiii se implică cu plăcere în activități de îngrijire a plantelor, a animalelor, dar pot fi entuziasmați și de curățarea unui loc din natură care nu le place cum l-au găsit.

Pădurea de pe *Măgura*, cea mai apropiată de Șimleu Silvaniei, a fost cea mai des observată, deși este mai puțin accesibilă. La prima drumeție, neplăcându-le unele locuri din pădure, datorită deșeurilor aruncate la întâmplare, copiii au curățat locurile în care am poposit până să ajungem la punctul final, Cabana Vânătorilor, cabană situată la cea mai mare altitudine pe *Măgura*. Am făcut totul cu plăcere, pentru că numai după ce am adunat gunoaietele, ne-am putut bucura de frumusețea oferită de pădure. Următoarea drumeție pe *Măgura*, le-a oferit copiilor o satisfacție deosebită, deoarece locurile pe care le-au curățat ei, acum erau curate și au conștientizat faptul că, un colț din natură care te face să te simți bine, trebuie lăsat așa cum l-ai găsit.

Pentru a se bucura de dărnicia naturii, am organizat cu elevii excursii în scopul observării ghiocelilor în mediul lor natural, în pădurea *Corlate*, precum și a lăcrimioarelor, în pădurea de pe *Dealul Oman*. La aceste excursii, copiii au participat cu plăcere, deși cele două păduri sunt situate la aproximativ 5 km de Șimleu Silvaniei, deoarece au știut că efortul depus pe drumul până la pădure va fi răsplătit de frumusețea, gingășia și mireasma îmbietoare a florilor.

În timpul excursiilor și drumețiilor, copiii au descoperit că natura este într-o continuă mișcare și transformare și că în natură există legi nescrise. Ei au aflat și că oamenii păstrează copaci seculari, plante rare în rezervații naturale și în parcuri naționale, unde plantele și animalele sunt în siguranță.

În fața spectacolului oferit de natură, copiii au fost puși în situația de a face descrieri verbale și în scris, au creat jocuri pe teme ecologice. Împreună cu ei, am conceput un demers științific de investigare, de descoperire în scopul înțelegerii mediilor de viață și a relațiilor dintre ele. Materialul colectat: semințe, plante a fost folosit în cadrul orelor de Arte vizuale și abilități practice la confecționarea unor lucrări utile (felicități, măștișoare).

Totodată, cu prilejul excursiilor, au fost aduse plante care au fost folosite la aranjarea parcului școlii, activitate la care au participat atât elevii, cât și părinții. Mulțumirea copiilor a fost mare pentru că au realizat cu forțe proprii un loc mai frumos și mai plăcut în școală.

În excursiile organizate, prin observare directă, copiii au evaluat sănătatea mediului, au găsit măsuri de protecție și și-au exprimat dorința de a acționa concret pentru ca mediul să fie mai frumos, mai curat.

Copiii trebuie puși în contact direct cu problemele ecologice ale zonelor apropiate. *Drumeția pe dealul Brădet*, deal situat în partea sudică a Șimleului, care a avut ca scop observarea pădurii la început de primăvară, a avut un impact deosebit asupra copiilor datorită faptului că aceștia au observat numeroasele deșeuri nedegradabile care erau depozitate la marginea pădurii. Acest lucru a dus la motivarea și organizarea unei ample acțiuni de ecologizare a zonei respective, sub egida „*Stop poluării, mediul are prioritate!*”, acțiune la care au luat parte aproximativ 100 de copii din clasele primare. Activitatea s-a desfășurat în parteneriat cu comunitatea locală, primăria și părinții elevilor implicați în proiect.

Activitățile organizate în natură au fost un prilej de cunoaștere a mediului înconjurător local, de formare de comportamente ecologice și, nu în ultimul rând, o sursă de inspirație pentru orele de COMUNICARE ÎN LIMBA ROMÂNĂ. Orice astfel de activitate a fost valorificată și în ceea ce privește frumosul din natură observat și apoi redat prin cuvinte și expresii de către micii școlari, în creații ca: „Pădurea, prietena mea”, „Ghiocelul, vestitorul primăverii”, „Vietățile pădurii”, „Bucuriile naturii”, „Animalul preferat”... .

Pentru a forma elevilor o gândire ecologică, pentru a le dezvolta dragostea și respectul față de natură, cât și dorința de a o ocroti și a transmite și altor oameni această dorință, am folosit orice mijloc educativ, încercând să dezvoltăm elevilor aspecte ca:

- Pericolul dispariției unor specii de plante și animale;
- Pericolul în care se află viețuitoarele în urma poluării apei, aerului;
- Acțiuni nefaste ale omului;
- Infestarea apelor cu diferite reziduuri- influența asupra florei și faunei acvatice.

În cadrul întregii activități, prin modalitățile utilizate, am urmărit să formez elevilor un comportament ecologic:

- păstrarea curățeniei în parcuri, păduri, grădini;
- menținerea integrității arborilor;
- întreținerea spațiilor verzi, îngrijirea plantelor ornamentale;
- curățarea de deșeuri a unor zone din oraș și din afara lui.

Totodată am dorit să conștientizez necesitatea protecției mediului înconjurător, a ocrotirii vieții în cele mai variate forme.

Pentru a mă convinge dacă elevii și-au însușit cunoștințele și comportamentele ecologice dorite, după un șir de observări, drumeții, excursii, activități practice, am organizat cu aceștia un dialog pe următoarele probleme:

- a. De ce trebuie să iubim și să îngrijim plantele?
- b. De ce nu se dezvoltă unele plante?
- c. Cum le putem ajuta?
- d. De ce mor peștii?
- e. Cum este aerul în oraș?
- f. Cum este aerul pe Măgura?
- g. Descrie locul unde ai vrea să locuiești, să trăiești?
- h. Ce putem face pentru ca orașul nostru să fie mai curat, mai frumos?

Răspunsurile date de copii și soluțiile lor, ne uimesc, ceea ce demonstrează că în clasele mici se pot pune bazele unei educații în domeniul ecologic, pentru că, pentru micul școlar, mediul înconjurător reprezintă tot ceea ce vede în jurul lui și este dornic să cunoască, să ocrotească și să iubească tot ce îl înconjoară.

Copiii pot fi îndrumați de mici să privească, să observe, să descopere unele adevăruri și să nu treacă indiferenți și insensibili pe lângă nenumăratele comori semănate pe drumul lor zilnic pentru că este atât de ușor să ne aplecăm asupra unei flori, asupra unei insecte, asupra unei pietre, să observăm un pițigoi la vânătoare, o pisică la pândă, zborul unui șoim, să privim primăvara prima floricea, prima rândunică. Dacă de mici copiii se leagă de natură, se leagă și de frumos ... frumusețea este o necesitate a omului, fără de care viața, nici azi, nici mâine, nu are împliniri.

BIBLIOGRAFIE

1. Botnariuc A, Vlădineanu V. *Ecologia*, E.D.P., București, 1982
2. Dincă, F., *Copiii și natura – educație ecologică și de protecție a mediului*, Editura Caba Educațional, București, 2008, p. 25;
3. Dottrens R., *A educa și a instrui*, E. D. P., București, 1970
4. Fătu S, Stroe F, Stroe C, *Didactica disciplinei*, Editura Corint, 2005
5. Mohan Gh., *Ghidul naturalistului*, Ed. Ion Creangă, București, 1978

Ministerul Educației – Educația ecologică și de protecție a mediului,

https://www.edu.ro/resurse/downloads/Educatie_ecologica-romana/Ed_eco-Ghid_primar.pdf

<https://pt.scribd.com/doc/89822638/CURS-2-CUNOA%C5%9ETEREA-MEDIULUI-%C5%9EI-A-%C5%9ETIIN%C5%A2ELOR-NATURII#scribd>

învățătoare, Angelica Șumălan

RĂSPUNSURILE ELEVILOR

a. De ce trebuie să iubim și să îngrijim plantele?

- B. R. Deoarece și ele au o viață și sunt ca și noi.
- R. G. Pentru că sunt foarte frumoase.
- L. A. Pentru că ele ne dau oxigen.
- B. F. Pentru că nu putem trăi fără ele.
- I. B. Pentru ca natura să arate frumos.
- D. D. Pentru a avea un mediu mult mai sănătos.

b. De ce nu se dezvoltă unele plante?

- B. F. Nu au hrană; Nu sunt în mediul lor.
- P. S. Pentru că nu sunt îngrijite.
- G. M. Din cauza mizeriilor.
- M. R. Pentru că nu au tot ce le trebuie: apă, hrană, lumină, căldură.

c. Cum le putem ajuta?

- L. A. Oferindu-le tot ce le trebuie.
- S. N. Dându-le hrană și multă iubire.
- B. R. Dându-le: Apă, hrană, iubire, blândete, aer proaspăt și lumina soarelui.
- M. R. Să le dăm apă, îngrășământ,, căldură și lumină.

d. De ce mor peștii?

- L. A. Pentru că oamenii nu respectă regulile și aruncă mizerii în apă.
- S. I. Pentru că nu au apa curată și bună.
- P. G. Dacă nu au aer și hrană.
- A.E. Pentru că oamenii aruncă gunoaie în apă și o poluează.
- D. D. Pentru că unele ape sunt foarte murdare iar ei nu pot respira.

e. Cum este aerul în oraș?

- D. D. Este poluat din cauza mașinilor care scot mult fum.
- D. L. Aerul din oraș este diferit de cel din pădure pentru că mașinile îl poluează.
- M. R. Este cu mult praf, greu de respirat.

f. Cum este aerul pe Măgura?

- D. L. Este diferit de cel din oraș pentru că nu este poluat.
- L. A. Este foarte curat pentru că sunt mulți copaci și alte plante.
- G. M. Mai proaspăt, cu mult oxigen.

g. Descrie locul unde ai vrea să locuiești, să trăiești?

- D. L. Aș vrea să trăiesc într-un loc plin cu flori, copaci, aer curat, un lac și lângă multe animale.
- D. D. Aș vrea să trăiesc în acest loc, dar aș vrea ca locurile din orașul nostru să fie mai curate.
- M. R. Într-o pădure plină de arbori tineri și frumoși.
- L. A. Aș vrea să locuiesc într-un loc unde nu este poluat aerul și sunt o mulțime de flori colorate în mii și mii de culori.
- R. G. Eu aș vrea să trăiesc într-un loc curat. Oriunde. Vreau să fie flori, iarbă verde și floarea mea preferată, trandafirul. Mie îmi plac cel mai mult florile. Dacă nu aș vedea nicio floare, nu aș mai trăi.

i. Ce putem face pentru ca orașul nostru să fie mai curat, mai frumos?

- L. A. Să respectăm regulile și să aruncăm mizeriile numai în coșuri.
- I.B. Să organizăm o zi a curățeniei.
- G. M. Să plantăm flori și pomișori prin locurile fără nicio verdeață; să păstrăm curățenia și frumusețea naturii.